

Mgr. Helena Znojemská

Quod Christus cum Hinieldo:
Readings in the Manuscript Context of the *Exeter Book*

(disertační práce, obor filologie, program anglická a americká literatura.
Ústav anglistiky a amerikanistiky FFUK, 304 s., Praha 2006)

(vyjádření školitele)

Předkládaná disertační práce Mgr. Heleny Znojemské, pracovnice Ústavu anglistiky a amerikanistiky FFUK, je významným a rozměrným příspěvkem k pochopení struktury a kulturně-historického smyslu tzv. *Exeterské knihy*, nejvýznamnějšího básnického kodexu staroanglické literatury a anglosaské Anglie. Tato raně středověká básnická antologie je nesporným plodem benediktinské kulturní reformy v anglosaských klášteřích koncem prvního tisíciletí, zároveň však obsahuje řadu textů, které jedinečným způsobem, i když v rozdílné míře a každý po svém reflektují a uchovávají předkřesťanská východiska anglosaské kultury, senzibility a literární produkce. Tento paradox je obtížně řešitelný jak v literárně-historických, tak kulturně-historických souvislostech, neboť o historii a okolnostech vzniku *Exeterské knihy* i jednotlivých textů do ní zařazených je toho známo poskrovnu. To je hlavní důvod, proč téma stavby a strukturního smyslu tohoto básnického kodexu zůstávalo až doposud na okraji zájmu světové anglosaxonistiky.

V této tematické novosti spočívá první významný odborný impuls studie Mgr. Znojemské. Přestože autorka své pojetí z tohoto důvodu utvářela samostatně a bez zřejmých odborných předloh, její práce se vyznačuje značnou důkladností, soustavností a přehledností. K poetickému materiálu kodexu přistupuje s dobrou znalostí anglosaské historie i celého staroanglického písemnictví, avšak jeho uspořádání i souborný smysl vykládá z něho samého. Jako neodůvodněně odmítá extrémní postoje k ústřední otázce své práce, totiž předpoklad, že – na jedné straně – „problematické“ texty už jako takové nevyznívaly, na straně druhé reduktivní předpoklad, že kodex získal svou dochovanou podobu pouhou náhodou. Znojemská se zabývá otázkou bezprostředního rukopisného kontextu jednotlivých exeterských textů a smysl jejich uspořádání rekonstruuje na základě širokých tematicko-strukturních souvislostí a kontrastů. V tom spočívá druhá výrazná přednost překládané práce, tentokrát po stránce metodologické. Výslednou polyfonní stavbu kodexu Znojemská uvádí rovněž do souvislosti se stylistickou výstavbou anglosaských poetických textů. V neposlední řadě tato disertační práce obsahuje celou řadu pronikavých a originálních dílčích sond k výkladu jednotlivých básnických skladeb, což lze hodnotit jako třetí nejvýraznější přednost přítomné studie, jež vyžadovala hlubokou filologickou

znalost staré angličtiny, řeči anglosaských básníků i suverénní přehled o literárně-historických, historických a interpretačních souvislostech dílčích textů. Předkládaná disertační práce je plodem nejvýraznějšího odborného zájmu Mgr. Znojenské, jemuž se věnuje prakticky od chvíle, kdy začala pracovat na své diplomové práci („Forþon me hatran sind dryhtnes dreamas þonne þis deade lif læne on londe“: A Reading of *The Seafarer*, *The Wanderer* and *The Ruin*, ÚAaA, Praha 1998) – zájmu o staroanglickou poezii, a zejména elegie *Exeterské knihy*. Tento zájem Mgr. Znojenská rozvíjela jak v dalším výzkumu, tak ve své pedagogické činnosti v rámci ÚAaA FFUK.

Jejími nejvýznamnějšími výzkumnými výstupy bylo do této doby několik studií uveřejněných sborníkově i časopisecky a věnovaných právě především elegiím *Exeterské knihy* (např. studie „The Ruin: Lektüre eines altenglischen Gedichts“, in *Ruinenbilder*, eds. A. Assmann, M. Gomille, G. Ripple, Wilhelm Finck, Mnichov, 2002; dále v časopisech *Litteraria Pragensia*, *Prague Studies in English* aj.) a příspěvky přednesené na konferencích (opakovaně např. v rámci cyklu mezinárodních symposií organizovaném ve spolupráci ÚAaA s Katedrou anglistiky Kostnické university a Kruhem moderních filologů, dále v Centru medievistických studií aj.).

Svébytným zájmem Mgr. Znojenské je překlad staroanglické poezie, z velké části dosud nezčeštěné. Její překlady elegií vyšly zatím v příležitostných sbornících vydávaných Skupinou pro anglickou medievalistiku při Kruhu moderních filologů, další připravuje pro velkou antologii anglické literatury období let 700-1100, která vyjde napřesrok péčí nakladatelství Triáda.

K důležitým pedagogickým počínům Mgr. Znojenské patří vedle základní přednášky ze středověké literatury a vedení seminářů z historického vývoje angličtiny (k němuž jako spoluautorka vydala *Čítanku staroanglických, středoanglických a raně novoanglických* textů, Karolinum, Praha 2001) také výběrové semináře věnované různým aspektům anglické středověké literatury (např. seminář věnovaný *Církevním dějinám Bedy Ctihodného*).

Široké odborné a pedagogické rozpětí i značné pracovní vytížení Mgr. Znojenské v rámci ÚAaA dokresluje fakt, že dále vede ještě semináře z britských studií a teorie literatury a od roku 2002 vykonává funkci tajemnice Ústavu.

Závěr:

Jsem přesvědčen, že předkládaná disertační práce úspěšně uzavírá další fázi odborného růstu Mgr. Heleny Znojenské a že ji proto lze plně doporučit k obhajobě.

Praha, 28. března 2006

Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc.
školitel